

begge parter har villet undgå, at sagen endte ved den internationale domstol i Haag.

Jeg vil derfor varmt anbefale dette høje Ting, at man godkender denne her aftale, således som Lagtinget enstemmigt gjorde det i mandags.

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Pia Kjærsgaard som ordfører.

Pia Kjærsgaard (DF):

Ja, jeg var lige ved at komme for sent og kommer lidt sent i ordførerrækken, men på en eller anden måde er det jo på sin plads at komme efter taleren fra Færøerne, fordi så fik vi sådan en nærmere historisk udredning af, hvad det er, der er foregået, og det kan jeg jo så blot forholde mig til.

Det her drejer sig jo om en overenskomst imellem Danmark-Færøerne og Storbritannien om en søgrænse mellem Færøerne og Skotland, hvor overenskomsten er underskrevet, og hvor Folketinget nu skal tilslutte sig, og det gør vi i Dansk Folkeparti.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg vil gerne takke for den positive modtagelse af beslutningsforslaget. Som jeg kan skønne det, vil der her i Folketinget være enstemmig tilslutning til forslaget. Det ligger i forlængelse af, at Færøernes Lagting den 17. maj enstemmigt godkendte aftalen, og sammen med lagmanden Anfinn Kallsberg undertegnede jeg som planlagt overenskomsten i Tórshavn den 18. maj. For Storbritannien undertegnede den britiske viceudenrigsminister Anthony Lloyd.

Vi er meget tilfredse med i regeringen, at det efter mange års forhandlinger nu er lykkedes at finde frem til en løsning på afgrænsnings-spørgsmålet. Det er ønskeligt, at afgrænsningen kan træde i kraft inden efteråret af hensyn til Landsstyrets planer om en udbudsrunde til olieeftersforskning allerede i indeværende år. Det er derfor vigtigt og har været vigtigt for regeringen at få dette forslag færdigbehandlet inden sommerferien, og det håber jeg kan ske.

Vi besvarer selvfølgelig meget gerne, hvad der måtte være af spørgsmål under udvalgsbehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel nr. F 53:

Forespørgsel til justitsministeren og forsvarsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om de initiativer, den har iværksat eller agter at iværksætte for at retsforfølge de landsforrædere, der indtil Murens fald mod kontant betaling eller andre ydelser lod sig hyre til at forsyne det tidligere DDR's efterretningstjeneste, Stasi, med informationer?«

Af Peter Skaarup (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Svend Aage Fauerholdt (DF), Christian H. Hansen (DF), Pia Kjærsgaard (DF) og Poul Nødgaard (DF).

(Forespørgslen anmeldt 22/4 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 28/4 99).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg skal allerede nu meddele, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse vil blive udsat til tirsdag den 25. maj 1999.

Begrundelse

Peter Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti har vi fulgt debatten igennem lang tid i en række aviser, i medierne og også her i Folketingssalen omkring de problemer, som vi har set har ligget i, at der i tiden op til Murens fald har været personer i Danmark, der har spioneret for andre lande.

Vi har været af den opfattelse, at regeringen i hvert fald ikke hidtil har levet op til de ønsker, der bredt her i Folketinget har været udtrykt, nemlig at man skulle prøve at finde ud af, hvad der var sket, hvem der havde gjort det, og under hvilke omstændigheder.

Efter at Stasiarkiverne er åbnet, ikke bare for journalister, men også for den danske regering, er det jo ikke det store problem for Danmark at

finde ud af, hvad der er sket. Når det gælder DDR, er det minutløst i Stasiarkiverne skrevet ned, hvilke kontakter der har været, og hvem der har været tale om, og i medierne har der gang på gang fremstået nogle personer, der har været involveret i spionage mod Danmark i forbindelse med den kolde krig.

Så kan man selvfølgelig diskutere, om det er noget, vi skal ribbe op i her. For os er det afgørende, at vi får gjort det, fordi vi skal være opmærksomme på, at i den periode, vi taler om, var situationen altså, at det var meget tæt på, at Muren ikke faldt, men at Muren blev, og at det var den anden side, der vandt den kolde krig. Derfor mener vi, det er vigtigt, at man får afgjort, hvilke personer der er tale om, og at man får undersøgt, om der efterfølgende er mulighed for at rejse sager mod de pågældende.

Derfor har vi rejst denne her debat, og vi glæder os til at høre, om justitsministeren er med på, at vi prøver at se meget mere på det her, end det er sket hidtil.

Besvarelse

Justitsministeren (Frank Jensen):

Lad mig indledningsvis bemærke, at forespørgslen, der både er rettet til forsvarsministeren og mig, vil blive besvaret af mig på regeringens vegne.

I de senere år er der stillet flere spørgsmål, både til statsministeren og jeg selv, om Stasiarkiverne og mulighederne for at identificere tidligere østagenter. Der har været tale om spørgsmål, som nogenlunde har samme karakter som forespørgslen i dag.

De spørgsmål har vi naturligvis besvaret, og jeg kan i den forbindelse bl.a. henvise til min besvarelse af spørgsmålene nr. S 3331-3336 fra forhenværende medlem af Folketinget Annette Just samt statsministerens besvarelse af spørgsmålene nr. S 326, S 909 og S 910 fra medlem af Folketinget Svend Aage Jensby.

Som det fremgår af flere af disse svar, har Politiets Efterretningstjeneste til stadighed opmærksomheden rettet mod muligheden for at identificere bl.a. agenter fra det tidligere DDR, som måtte have udført aktiviteter i strid med dansk lovgivning, og såfremt det sandsynliggøres, at bestemte personer har udøvet statsfjendtlig virksomhed, vil det blive undersøgt, om der er mulighed for at gøre strafansvar gældende.

Som det vil være flere medlemmer af Tinget her bekendt, havde jeg et indlæg i Jyllands-Posten torsdag den 14. januar i år om Stasiarkiverne. Baggrunden for mit indlæg var en artikel, der var blevet bragt i Jyllands-Posten med titlen: »Spioner, der gik fri«, og som efter min opfattelse var stærkt misvisende.

Jeg oplyste i mit indlæg bl.a., at Politiets Efterretningstjeneste siden 1992 har forsøgt at få adgang til oplysninger i Stasiarkiverne i Berlin. Efterretningstjenestens bestræbelser har været udfoldet ved telefoniske, skriftlige og personlige henvendelser til de tyske myndigheder.

Jeg oplyste endvidere, at Politiets Efterretningstjeneste imidlertid på anden måde har modtaget oplysninger om personer, som eventuelt kunne have haft forbindelse til den østtyske efterretningstjeneste. Efterretningstjenestens vurdering var, at oplysningerne generelt set havde så spinkel karakter, at der ikke var grundlag for politimæssig efterforskning, men at det dog kunne være forsvarligt at rette henvendelse til en eller to personer. Efterretningstjenestens efterfølgende henvendelse til disse personer bekræftede vurderingen af, at der ikke var tilstrækkeligt hold i materialet.

Som det også fremgår af de omtalte besvarelser, er Justitsministeriet og Politiets Efterretningstjeneste for få måneder siden blevet orienteret om, at det nu var lykkedes de tyske myndigheder at bryde koden på centrale og hidtil utilgængelige dele af Stasiarkiverne. Regeringen har i lyset heraf intensiveret sine bestræbelser på at få adgang til oplysninger fra arkiverne.

Politiets Efterretningstjeneste har således allerede taget kontakt til de tyske myndigheder om mulighederne for at få adgang til disse oplysninger. Endvidere har vi i Justitsministeriet kontakt med flere tyske myndigheder om spørgsmålet. Spørgsmålet om dekryptering af hidtil utilgængelige dele af Stasiarkiverne er også omtalt i bemærkningerne til det ændringsforslag, som jeg fremsatte i sidste uge til forslaget til lov om undersøgelse af Politiets Efterretningstjeneste, nr. L 65. I bemærkningerne er således bl.a. angivet, at regeringen i lyset af dekrypteringen som nævnt ovenfor har intensiveret sine bestræbelser på at få adgang til oplysningerne i arkiverne.

Baggrunden for omtalen af dette forhold i ændringsforslaget er, at det materiale, der måtte fremkomme som resultat af disse bestræbelser, vil kunne indgå i undersøgelseskommissionens

arbejde. Samtidig siger det sig selv, at skulle materialet umiddelbart give anledning til at iværksætte en strafferetlig efterforskning mod personer, vil det straks blive videregivet til politiet og anklagemyndigheden med henblik på videre efterforskning og eventuel tiltalerejsning.

Om adgangen til Stasiarkiverne vil jeg i øvrigt gerne mere generelt bemærke, at adgangen for udenlandske myndigheder, herunder udenlandske efterretningstjenester, er reguleret i en tysk lov af 20. december 1991 om Stasibilag, og at adgangen er ganske restriktiv. Udenlandske myndigheder har således som udgangspunkt kun adgang til arkiverne med henblik på strafopfølgning inden for rammerne af de regler, der findes om retshjælp i straffesager, der følger af den tyske lov, som gælder for Stasiarkiverne. Det indebærer bl.a., at der ikke er nogen direkte adgang til Stasiarkiverne for de danske myndigheder, men alene adgang for de tyske myndigheder, som yder retshjælp i medfør af de gældende regler.

Der er således ikke tale om, som mange synes at tro, at de danske myndigheder blot kan tage til Tyskland og gå på fisketur i arkiverne.

Lad mig afslutningsvis bemærke, at regeringen i Kontroludvalget for Efterretningstjenesterne har orienteret mere indgående om de danske myndigheders bestræbelser på at identificere tidligere østagenter m.v., og jeg er indstillet på også fremover at holde Folketingets Kontroludvalg orienteret om dette område.

Men som afslutning igen: Regeringen har intensiveret sine bestræbelser på at få adgang til Stasiarkivernes materiale, hvor der nu efter dekrypteringen af båndene skulle være større sandsynlighed for, at der kunne være materiale, som kunne bringe os videre, og regeringen vil fortsat følge det spor.

Forhandling

Peter Skaarup (DF):

Ja, det er jo ikke bare i Danmark, at man har diskuteret de her ting efter afslutningen af den kolde krig. I mange lande diskuterer man i øjeblikket og har gjort inden for de seneste år efter Murens fald, hvad man egentlig skal gøre med de personer, der har spioneret eller har undergravet menneskerettigheder eller har udøvet vold mod personer i forbindelse med det kommunistiske regime, man nu har haft.

Tjekket er også et af de lande, hvor man stadig væk diskuterer det her meget, og man har i høj grad, specielt i Østeuropa, vurderet, at man ikke rigtig kom nogen vegne med hensyn til anklager mod de folk, der brød menneskerettighederne, der fængslede osv. og begik de her ting inden Murens fald.

Men det er klart, at vi i et land som Danmark, der under hele perioden har været afklaret omkring de her ting som et vestligt land, der har været medlem af NATO, har nogle meget, meget store problemer med at acceptere, at personer, der var med til måske lige netop at prøve på at vippe den magtbalance, der var mellem øst og vest på det tidspunkt inden Murens fald, og stod bag det, skal kunne gå fri for straf, dvs. personer, der faktisk var med til at undergrave NATO, Vestens forsvarsalliance på det givne tidspunkt.

Vi mener i Dansk Folkeparti også, at der er behov for, at der bliver gjort op med det. Vi er af den opfattelse, at man meget klart fra regeringens side må gå i felten på det her område, fordi det altså er vigtigt, at vi får sørget for, at vi ikke har personer, der har begået denne her form for kriminalitet, der i direkte konsekvens har været undergravende for vores demokrati i den pågældende periode.

Og dér må man altså sørge for at rejse tiltaler, at efterspørge de dokumenter, der nu er fra Stasiside, altså fra det tidligere DDR's side. Arkiverne er åbne, og derfor forstår jeg ikke helt det, som justitsministeren og regeringen hidtil er kommet frem med om, at man ikke har haft de adgange, der skulle til, for det har man altså haft i andre lande. Man har lavet de her undersøgelser på et tidligere tidspunkt i andre lande, og derfor bør der være mulighed for, at man fra dansk side også får speedet det her op, sådan at vi kan finde ud af, hvad der egentlig er foregået, og hvilke personer der er tale om.

Siden der har været mulighed for at kigge i de her arkiver, i Stasiarkiverne – vi kunne så diskutere, om man skulle have mulighed for at kigge i andre arkiver også; de muligheder er altså ikke til stede, men det er muligt at kigge i Stasiarkiverne – har en række dagblade, bl.a. Ekstra Bladet, kørt en del artikler omkring de forhold, der har været gældende for de personer, der har været tale om, og det er vel at mærke personer, der stadig væk er aktive i det danske samfund. Der er bl.a. beskrevet historien om den danske journalist Flemming Sørensen, som åbenlyst har sagt, at han altså

spionerede for DDR; også han er registreret i Stasiarkiverne, og der har bl.a. Ekstra Bladet altså kunnet finde de her ting frem for lang tid siden og meddele offentligheden, hvordan de hang sammen.

Og derfor synes jeg nok, at det virker som en lidt dårlig undskyldning fra regeringen, når den siger, det først er nu, man har brudt nogle koder, der gør, at det er muligt at eftersøge de her ting. For det er jo ikke første gang, Folketinget debatterer det her. Hr. Svend Aage Jensby har tidligere i forbindelse med Folketingets spørgetid rejst en del af de spørgsmål, vi også taler om i dag, hvor regeringen langtfra var villige til at gøre det, der skulle til. Og det har i tidligere svar til folketingsmedlemmer også været svært at få sat noget i gang.

Så derfor håber vi selvfølgelig med den her debat, at der kan blive mulighed for, at man for alvor får hevet sig op ved hårrødderne og så går i gang med at se, hvilke personer der er tale om, og hvilke tiltaler der kan blive rejst.

Det er jo så afgørende for ethvert demokrati, at man giver folk mulighed til at ytre sig og forsamle sig osv., osv., men der er altså nogle grænser for demokratiet, og det er, når man undergraver staten, og man undergraver borgerne på den måde, som det skete i den her periode. Derfor er jeg da også glad for, at regeringen i dag har givet tilsagn om, og at det nu ser ud til, at den vil arbejde meget aktivt for, at vi får undersøgt det her nærmere, og at vi får de navne frem, der er tale om.

Vi håber selvfølgelig også, at vi i dag kan vedtage et forslag, der gør, at vi forpligter regeringen til at fortsætte det her arbejde, og at vi vel at mærke også forpligter regeringen til – hvis der ser ud til at være grund til det, hvad vi må formode at der er for nogle personers vedkommende – at retsforfølge de pågældende personer.

Det er jo en alvorlig sag, at man har spioneret, og det er en alvorlig sag, at det lige netop var tæt på, at den magtbalance, der var under den kolde krig, kunne have tippet, også i Danmark, og derfor betragter vi det altså som utrolig afgørende, at der bliver gjort noget fra regeringens side.

Jeg håber, at vi senere i debatten kan komme ind på, hvorfor regeringen mener, at man lige pludselig først nu mener at kunne gøre noget.

Men selvfølgelig skal det ikke afskære de partier, der har været kritiske over for regeringens manglende initiativer, til at være positive over for, at der sker noget nu.

Dorte Bennedsen (S):

Det er jo ikke uden god grund, at Folketinget har nedsat et kontroludvalg vedrørende efterretningstjenesten, og at dette udvalg har særlige fortrolighedsregler. Ønsker man, at landet skal have en efterretningstjeneste, og at denne skal være i stand til at samarbejde med andre landes efterretningstjenester, må den i sagens natur være undergivet fortrolighed.

Der har i de senere år ved flere lejligheder været stillet spørgsmål til både statsministeren og justitsministeren om Stasiarkiverne, og de spørgsmål er også blevet besvaret, så langt som fortrolighedskravet har gjort det muligt. På den baggrund kan man egentlig godt undre sig over, hvad formålet med denne forespørgsel er, og hvad forespørgerne forestiller sig at få ud af debatten.

Men når nu debatten er rejst, skal det også understreges, at Socialdemokratiet støtter indsatsen og bestræbelserne for at identificere eventuelle Stasiagenter, som måtte have handlet i strid med dansk lovgivning. Det er en indsats, som løbende har været gjort, men som ikke er helt så enkel, som mange – herunder øjensynligt Dansk Folkeparti – forestiller sig, hvilket jo også fremgik af ministerens besvarelse. Det er ikke enkelt, bl.a. fordi den tyske lovgivning har ganske restriktive regler for adgang til arkiverne.

Men som det også fremgik af ministerens tale, er det nu lykkedes at bryde koden til væsentlige dele af Stasiarkivet, og regeringen har derfor intensiveret indsatsen for at få adgang til arkivets oplysninger. Som det også fremgår af bemærkningerne til nogle ændringsforslag i forbindelse med L 65, vil det materiale, som måtte komme fra arkiverne, indgå i PET-kommissionens arbejde, og hvis materialet peger på, at der er sket lovbrud, vil politiet naturligvis blive inddraget. Alt dette kunne Dansk Folkeparti have orienteret sig om, bl.a. ved at følge med i behandlingen af L 65, og hvis man havde gjort det, havde man nok også sparet Folketinget for denne relativt overflødige forespørgsel.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Vi mener selvfølgelig ikke, det er en overflødig forespørgsel, og det skal jeg komme ind på lidt senere.

Men når fru Dorte Bennedsen siger, at regeringen hele tiden har været villig til at gøre det her, men at der har været nogle tekniske problemer, vil jeg henvise til noget, som den tidligere politisk ansvarlige for Politiets Efterretningstjeneste, daværende justitsminister Bjørn Westh, har sagt. Han var justitsminister på det tidspunkt, og jeg har et citat fra Jyllands-Posten af den 10. januar 1999, hvor han siger om baggrunden for, at der ikke er foretaget en systematisk efterforskning i de østtyske arkiver:

»Vi havde en diskussion om, hvorvidt vi skulle iværksætte en systematisk gennemgang af, hvad der fandtes i disse arkiver. Vi blev enige om, at det ikke var værd at bruge ressourcer på det. PET kunne selvfølgelig stille konkrete forespørgsler, men vi ville ikke lave en systematisk gennemtrawling. Det ville være et kæmpearbejde, og hvad ville glæden være af det?«

Med det siger jeg også, at regeringen ikke tidligere har villet gøre det arbejde. Det er godt, hvis den vil det nu, men det har den altså ikke villet tidligere, og jeg forstår egentlig ikke hvorfor. Men det må der jo være nogle grunde til.

Så vil jeg lige sige – det fik jeg ikke sagt i mit tidligere indlæg – at jeg på vegne af nogle partier her i Folketinget vil fremsætte et forslag til vedtagelse. Det er på vegne af Socialdemokratiet, af Venstre, De Konservative, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og CD, og det lyder som følger:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget pålægger regeringen at undersøge danske statsborgeres forbindelse til den daværende østtyske efterretningsorganisation Stasi og drage omsorg for, at skyldige i videst mulige omfang bliver strafforfulgt.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 90).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det er hr. Skaarups referat af en artikel i Jyllands-Posten af forhenværende justitsminister Bjørn Westh, som kalder mig på talerstolen igen for at få rettet noget, som, hvis det får lov til at fortsætte under debatten, kan give anledning til ganske klare misforståelser.

Det er klart, at efter at jeg blev justitsminister den 30. december 1996, har jeg både gjort mig bekendt med det, der forelå på det tidspunkt om Stasi, og også med det, der forelå, inden jeg blev justitsminister. Jeg kan ikke genkende det billede, som er gengivet i Jyllands-Posten af det engagement, som PET har haft i sagen, men jeg kan genkende det, som er resultatet af de forespørgsler, som PET har rettet til de tyske myndigheder.

Som jeg beskrev det i Jyllands-Posten i januar, er der altså ikke – som hr. Skaarup fejlagtigt gengiver her – mulighed for, at udenlandske, her altså danske, myndigheder kan rejse til Tyskland og gå på fisketur i Stasiarkiverne. Der er en ganske restriktiv regulering af adgangen til arkiverne, og vi har forsøgt at drøfte med de tyske myndigheder, om vi på trods heraf kunne få oplysninger om danske statsborgere. Jeg oplyste også, at vi fra anden side havde fået oplysninger, og at de oplysninger havde givet anledning til – også under den forhenværende justitsminister – at man havde opsøgt danske statsborgere for at finde frem til, om der var noget, der kunne give anledning til politimæssig efterforskning.

Det viste sig, at materialet var af ganske sparsom karakter, og der var ikke noget, der kunne give anledning til politimæssig efterforskning af strafbare forhold. Men dette er ikke ensbetydende med, at der ikke kan komme det, og vi arbejder nu af fuld kraft på at få adgang til de nye oplysninger, som ligger på de dekrypterede bånd. Ifølge de oplysninger, som er fremkommet, skulle der her være en fuldstændig beskrivelse af et netværk af de agenter, som arbejdede for Stasi i DDR-tiden.

Det er den bestræbelse, som gør, at vi yderligere har intensiveret vort arbejde. Det er ikke sådan, at der ikke har været et ganske fortræffeligt arbejde før dette tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det er et opklarende spørgsmål til den socialdemokratiske ordfører, fru Dorte Bennedsen. Det drejer sig om, hvordan den vedtagelse, som

fru Dorte Bennedsen og den socialdemokratiske gruppe er medforslagsstillere til, skal forstås.

Der må jo være et formål med at vedtage den, og derfor kunne jeg godt tænke mig at høre: Er formålet at udtrykke kritik af regeringen? Eller er det at udtrykke kritik af PET og politiet og anklagemyndigheden? Ellers har det jo ikke nogen mening at vedtage den. Hvis regeringen gør, hvad den skal, og politiet og PET og anklagemyndigheden gør, hvad de skal, er det hele jo meningsløst, så hvem er vedtagelsen en kritik af? Det kunne jeg godt tænke mig at få afklaret, før vi går videre.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det, der kalder mig herop, er selvfølgelig justitsministerens bemærkninger, som går på, at dette har daværende justitsminister Bjørn Westh undersøgt tidligere, og på det tidspunkt var der ikke mulighed for at rejse nogen sager, osv. osv.

Vi må altså konstatere, at man f.eks. i 1993 – takket være en intensiv gennemgang af arkiverne fra tysk side – kunne afsløre en af de værste spioner mod NATO, der nogen sinde har eksisteret. Derfor virker det påfaldende, at daværende justitsminister Bjørn Westh siger her i 1999, at han på det tidspunkt, hvor han havde sagen, ikke ville bruge ressourcer på en systematisk gennemgang af materialet. Det kan ikke tolkes på andre måder, end at regeringen har taget en politisk beslutning på det pågældende tidspunkt og har sagt: Det vil vi ikke bruge ressourcer på, vi vil ikke efterspørge de oplysninger.

Derfor virker det altså, som om regeringen har skiftet holdning, og hvis det er rigtigt, at regeringen har skiftet holdning 100 pct. og vil følge sagen intensivt op, skal den ikke have utak for det. Jeg synes bare, vi lige skal have det historiske helt på plads.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Forslaget til vedtagelse er i en vis forstand en selvfølgelighed, men det sker jo også somme tider, at vi vedtager selvfølgeligheder her i Folketinget. Men jeg vil alligevel godt være helt sikker på, hvad det monstro betyder.

Der står, at man skal undersøge danske statsborgeres forbindelse med det daværende østtyske efterretningsvæsen Stasi og drage omsorg for, at skyldige bliver straffet. Nu er det jo ikke

strafbart at have en forbindelse, men det er strafbart at have en forbindelse af en vis karakter, så derfor vil jeg spørge, hvad det betyder at drage omsorg for, at skyldige – det må være skyldige i strafbare forhold – bliver straffet. Der er jo nogle mennesker, der har haft forbindelse med dem, og der er også nogle, der har været idioter og har haft forbindelse med dem på den måde, at de har snakket med dem og har troet, de var interessante og sådan noget. Men det er vist ikke strafbart, og derfor er det meget vigtigt, at vi – inden vi vedtager noget her i Folketinget – ved, hvad det er, de pågældende er skyldige i. Det er ikke strafbart at møde nogle mennesker, selv om det måske er dumt at møde dem; men det er strafbart, hvis man har gjort sig skyldig i noget ulovligt, da man mødte de mennesker, og jeg vil være helt sikker på, at det er dét, vedtagelsen betyder. Det er nemlig ikke det, der står i den.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Søren Søndergaard spørger mig, hvem dette forslag til vedtagelse er en kritik af. Jeg tror egentlig, at Socialdemokratiet har det lidt anderledes end Enhedslisten, for vi kan faktisk godt en gang imellem udtrykke noget positivt. Vi behøver ikke altid udtrykke noget, der er ment som en kritik.

Det, som gør, at jeg kan støtte dette forslag og er medforslagsstiller til det, er, at jeg opfatter det som en opbakning til det arbejde, der er i gang. Det arbejde har nu fået nogle nye muligheder, takket være at man har fået brudt koderne, og at der er kommet noget mere materiale til veje, og for mig at se er det en opbakning til en ny indsats i den nye situation.

Til hr. Aage Frandsen vil jeg sige, at denne vedtagelse selvfølgelig ikke handler om de folk, som har haft kontakt til DDR eller eventuelt optræder i arkiverne dernede som registrerede personer. Det er selvsagt de mennesker, som har handlet i strid med dansk lovgivning, der skal rejses sag imod.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Med formandens tilladelse bliver det alene en besvarelse af hr. Aage Frandsens spørgsmål om, hvad der egentlig ligger i denne vedtagelse.

Det, der ligger i den, er, at det selvfølgelig ikke er forbudt at have haft forbindelser til Stasiagenter, men at det er ulovligt, hvis man

kan straffes efter den danske lovgivning for forhold, som er begået i forbindelse hermed. Her kan jeg f.eks. gøre opmærksom på – og det er fremkommet flere gange i medierne, bl.a. i Ekstra Bladet mandag den 21. december 1998 – at det var sådan, at det tidligere folketingsmedlem Lasse Budtz havde kontakter med Stasi. Det behøver jo ikke at betyde, at der er begået strafbare forhold i forbindelse med det, men det kan godt betyde, at han står opført i Stasiarkiverne. Det samme gælder for oberst G.K. Christensen, der var medlem af »Generaler for fred«, som var etableret og finansieret af Stasi. Det betyder jo ikke nødvendigvis, at vedkommende har begået strafbare forhold, men at der godt kan være nogle forbindelser, som skal undersøges, og derfor taler vedtagelsen om forbindelser. Men det er klart, at skal der ske strafopfølgning, skal der være begået strafbare forhold.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg synes ikke, Dansk Folkepartis ordfører bidrog til at gøre tingene mere klare. Det var sådan set bare en understregning af, hvor uklar udtalelsen er.

Af den socialdemokratiske ordfører forstod jeg nærmest, at det handler om at være positiv og sige, at folk skal passe deres arbejde, og det er jo en god ting. Men så synes jeg også, vi skal vedtage det, og derfor har jeg lavet følgende forslag til vedtagelse, som i øvrigt er præcis i det juridiske i modsætning til det makværk, som er fremsat tidligere:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget pålægger regeringen at pålægge politiet, PET og anklagemyndigheden at passe sit arbejde, herunder at afsløre danske statsborgere, som på ulovlig vis virker eller har virket for et fremmed lands efterretningstjeneste, det være sig Stasi, Mossad, CIA eller efterretningstjenesten for det tidligere sydafrikanske apartheidregime.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 91).

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Karsten Nonbo (V):

Da Venstres ordfører, hr. Svend Aage Jensby, er forhindret i at være til stede på grund af andet arbejde, har jeg lovet at gengive hans synspunkter:

Venstre finder det aldeles berettiget, at forespørgslen i dag er rejst. Det er velkendt, at utallige personer – herunder personer fra venstrefløjen, de såkaldte fredsbevægelser og især et enkelt forlag – under den kolde krig plejede omgang med repræsentanter for den sovjetiske og det tidligere DDR's ambassader, som siden er identificeret som efterretningsagenter.

Vi ved også nu, at DDR havde et indgående kendskab til en række danskeres privatliv med henblik på at rekruttere dem som agenter. Vi ved også fra DDR-arkiverne, at man havde et indgående og detaljeret kendskab til vore mere hemmelige militære planer. Vi ved også, at det for kort tid siden er lykkedes at bryde en kode i DDR's efterretningstjeneste, hvorefter det har vist sig, at over 4.000 vestlige personer har været forrædere. Vi ved også, at der fra det sovjetiske kommunistparti flød en lind strøm af penge til kommunistiske partier i andre lande. Vi ved også, at man f.eks. i Norge og i det tidligere Vesttyskland har afsløret utallige spioner. Det har man ikke i Danmark, i hvert fald er kun et fåtal blevet retsforfulgt.

Tiden er gået, og mange forbrydelser mod Danmarks sikkerhed vil utvivlsomt være strafretligt forældede i dag. Men på grund af de høje strafferammer for overtrædelse af straffelovens kapitler 12 og 13 vil en virkelig effektiv indsats i forbindelse med en gennemgang af Stasiarkiverne kunne afsløre danske landsforrædere, hvis forseelser ikke er forældede.

På den baggrund vil jeg til slut sige til justitsministeren: Brug nogle af PET's efter Venstres mening alt for beskårne ressourcer – f.eks. er PET's regionsafdeling i Aalborg nedlagt – til sammen med andre landes tjenester at afsløre de danskere, der gennem mange år utvivlsomt gik fjendens ærinde, i stedet for at bruge dem på en undersøgelse, der skal gå mange år tilbage og både mistænkeliggør de ansatte, der kun har gjort det, skiftende regeringer forventede af dem, og som var tvungene nødvendigt for Danmarks sikkerhed, og vil kunne skade PET's fremtidige arbejde.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg respekterer, at det er en tale, der er oplæst på vegne af ordføreren, og derfor vil jeg kun komme med en opfordring til Venstre og Venstres ordfører på området, som jo ifølge ordførertalen ligger inde med oplysninger om danskere, der utvivlsomt har gået fremmede efterretningsjenesters ærinde.

Det er tilladt enhver dansk statsborger at gå til politiet med en sådan viden, og jeg synes ikke, man skal holde sig tilbage. Hvis medlemmer af Venstre eller nogen andre i den danske befolkning er vidende om, at folk har begået ulovligheder, skal de aflevere den viden til politiet. Jeg synes ikke, man skal dække over folk, der begår ulovligheder, så lad det være en opfordring til Venstre. Man behøver overhovedet ikke at afvente, at hverken regeringen eller PET passer sit arbejde; man kan selv gå i gang.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil også gerne tage hensyn til, at ordføreren ikke var den rigtige ordfører, men en vikar, der læste højt. Men det slog mig nu alligevel lidt, at hr. Nonbo brugte udtrykket »pleje omgang med«, som om det at pleje omgang i sig selv er strafbart.

Jeg røber formentlig ikke nogen stor hemmelighed ved at sige, at Det Radikale Venstre på adskillige landsmøder modtog delegationer fra DDR som gæster, nemlig repræsentanter for det såkaldte Agrarparti, som havde visse forbindelser med bondebewægelserne her i Danmark. Jeg har faktisk spist frokost adskillige gange med repræsentanter for DDR's Agrarparti, og jeg bryder mig ikke om at blive sat i bås med landsforrædere og andre undergravere af dansk sikkerhed, fordi jeg har plejet omgang med repræsentanter for det østtyske Agrarparti ved visse festlige lejligheder. Derfor vil jeg gerne bede Venstres ordfører sige, at det er altså ikke det samme som at være spion eller landsforræder, at man har haft kontakter med folk fra DDR.

(Kort bemærkning).

Karsten Nonbo (V):

Jeg vil til start erklære mig helt enig i det, hr. Søren Søndergaard siger. Det er tilladt for alle at foretage anmeldelser, ja, jeg betragter det sådan set som en pligt.

Til fru Elisabeth Arnold vil jeg sige, at der ligger i det at pleje omgang med, at vi ved, der er nogle, der gør det. Men det, det gælder om – og det står jo også i vedtagelsens tekst – er, at det kun er de skyldige, der skal strafforfølges. Der ligger jo en undersøgelse forud, inden man finder frem til de skyldige, og man finder heldigvis også frem til mange uskyldige, så undersøgelsen kommer altså også dem til gode, som måske kan mistænkes for noget, de ikke har gjort, så de netop ikke bliver sværtet til for fremtiden.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Det var udmærket at få en klagende bemærkning, men jeg vil blot sige, at én ting er, hvad der står i vedtagelsens tekst, en anden ting er, hvad hr. Nonbo faktisk sagde i sin ordførertale. Men nu har vi fået afklaret tingene, og det er jeg tilfreds med.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det er i forlængelse af det, fru Elisabeth Arnold spurgte om: Jeg forstår det, hr. Nonbo sagde i anden omgang, sådan, at det nærmest var en fortalelse, at det at pleje omgang er noget mistænkeligt, og at det også var forkert i forhold til det, der står i selve vedtagelsesteksten – altså at det at have forbindelse ikke er noget problem i sig selv. Men så er man jo i virkeligheden kommet til at formulere vedtagelsesteksten lidt uheldigt, fordi ordene »strafbare forhold« mangler, og jeg vil gerne have, at Venstre understreger, at det burde have stået der, og at det i hvert fald er underforstået, at man skal have gjort sig skyldig i strafbare forhold.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg vil også fuldt ud respektere, at det er en vikar, der er på opgaven for Venstre i dag, og derfor vil jeg også alene oplyse hr. Nonbo om, at når hr. Nonbo nævner personalemnormeringen i PET, kan det misforstås – forstået på den måde, at det beskærne personaletal hos PET kunne være en forklaring på, at der ikke var kommet mere ud af bestræbelserne for at få oplysninger om Stasi. Det har intet på sig, vil jeg bare sige.

Som hr. Nonbo ved, er der indgået et politiforlig, der regulerer den samlede økonomi for politiet, og da PET er en integreret del af dansk politi, nemlig en afdeling under Rigspolicehen, er det, som hr. Nonbo også ved, Rigspoli-

tichefens kompetence at normere det samlede politi, herunder personaletallet i PET. Det er der ingen af os her i Folketinget der blander sig i, og heller ikke jeg som minister. Det er alene et spørgsmål, der henhører under Rigspoliti- chefen.

Bendt Bendtsen (KF):

I Det Konservative Folkeparti har vi noteret os, at regeringen og andre partier her i salen har været mere optaget af at diskutere PET og se PET i kortene frem for at se på, hvem der har optrådt som landsforrædere.

Stasiagenter meddeler, at kilder har flirtet med nogle af de mest alvorlige kapitler i dansk straffelov. Der er tale om strafferammer på op til 16 års fængsel, og bestemmelserne giver i ekstreme tilfælde mulighed for helt op til livs- varigt fængsel. Men der er åbenbart ikke sket ret meget for at rydde op på området, og det er ikke lykkedes at få én eneste af Stasis danske håndlangere stillet for retten eller dømt for spionage eller forræderi.

Når man har læst, hvad den tidligere hærchef Kjeld Hillingsø har skrevet om DDR's viden om dansk forsvar, er det helt uforståeligt, at de danske myndigheder ikke gør alt, hvad der overhovedet er muligt for at få adgang til arkiverne fra DDR's sikkerhedstjeneste. Arkiv- adgangen kan jo have to formål: først og frem- mest at få folk gjort ansvarlige for deres hand- linger, men så sandelig også at hindre gentagel- ser. Forsvaret har dokumenteret, at østtyskerne under den kolde krig havde et uhyggelig nøj- agtigt indblik i Danmarks militære planlægning på daværende tidspunkt, og oplysningerne var så detaljerede, at de kun kunne være kommet fra spioner med adgang til det danske forsvars mest fortrolige materiale.

Det forlyder også, som det er skrevet af Kjeld Hillingsø, at der på Erich Honeckers kontor var kort over Danmark, der med minutøs nøjagtig- hed viste alle militære og militært vigtige in- stallationer, lige fra de to bunkere, som den danske regering planlagde at benytte i kriser og krig, til de regionale, armerede nettelefonkabler. Der var mere, hvor det kom fra, og det vil være naivt at tro, at alle de oplysninger stammede fra nyttige idioter.

I Det Konservative Folkeparti har vi den holdning, at vi ikke ønsker at holde hånden over nogen. Har nogen forbrudt sig, må der rej- ses en sag, og så er det ligegyldigt, hvem det drejer sig om. Vi har i forbindelse med spørgs-

mål her i salen henholdsvis den 4. november 1998 og den 20. januar 1999 forsøgt at få belyst, hvad regeringen har foretaget sig i denne sag. Vi er selvfølgelig enige i, at det er begrænset, hvad man kan få at vide i denne sag, men det var jo ikke meget, man kunne afæske statsmi- nisteren på daværende tidspunkt.

Den 20. januar 1999 oplyste statsministeren, at det var lykkedes de tyske myndigheder at bryde koden på centrale, hidtil utilgængelige dele af Stasiarkiverne. Hvornår blev regeringen bekendt med disse oplysninger om, at koden kunne brydes? Der er formentlig tale om sam- køring af det såkaldte Rosewood-arkiv, som CIA fik fingrene i, og de såkaldte Sirene-bånd, som er sikret efterfølgende i Tyskland.

Jeg har noteret mig, at justitsministeren i dag har sagt, at det skete for få måneder siden. Jeg vil gerne have præciseret, men jeg ved ikke, om justitsministeren kan det: Hvornår blev man be- kendt med disse sammenkædninger? Statsmi- nisteren oplyste som bekendt den 20. januar 1999, at det var lykkedes for de tyske myndigheder, men vi har ikke rigtig hørt noget om de nøjag- tige datoer. Jeg mener, det er vigtigt, at vi i dag får at vide: Hvor langt er regeringen kommet i sit arbejde med at få oplysninger frem? Hvad kan Folketinget forvente? Hvad kan Danmarks befolkning forvente med hensyn til at få gjort op på dette område?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Hr. Bendt Bendtsen kan åbenbart meddele, at der ikke er sket noget for at rydde op. Jeg kun- ne godt tænke mig at få at vide, hvor hr. Bendt Bendtsen ved det fra. Det er jo i virkeligheden en meget grov anklage mod Politiets Efterret- ningstjeneste, så jeg kunne godt tænke mig at vide, hvorfra hr. Bendt Bendtsen ved, at der ikke er blevet gjort noget for at rydde op.

Så blev jeg glad over, at hr. Bendt Bendtsen netop så klart fremhævede, at de ting, som vir- kelig var af værdi for den østtyske efterret- ningstjeneste, var af en sådan karakter, at de kun kunne være kommet fra folk med adgang til forswarets mest følsomme materiale. Det er jo en meget vigtig pointe, som forklarer, hvorfor det var fuldstændig latterligt at bruge ressour- cer på at overvåge KAP og SAP og KAR, og hvad ved jeg, som jo ikke havde adgang til for- svarets mest følsomme materiale. Det er måske også derfor, der er en træghed her, for de folk, vi skal finde frem til, er jo ikke folk, som findes

i sådanne små organisationer. Det er folk, som findes helt andre steder i samfundspyramiden.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Hr. Bendt Bendtsen efterlyste et konkret tidspunkt for, hvornår PET/Justitsministeriet var blevet bekendt med Gauck-kommissionens muligheder for at få tilgængelighed til det hidtil utilgængelige materiale, eftersom oplysningerne lå på krypterede bånd. Jeg kan bekræfte, som jeg sagde i min første tale, at det ligger et par måneder tilbage i tiden, og at det ligger ganske tæt på det tidspunkt, hvor oplysningerne blev tilgængelige for den danske offentlighed, bl.a. gennem danske medier og formidlet via udenlandsk presse.

Jeg kan også bekræfte de forlydender, som var gengivet en del af i den internationale presse: at der er en kobling mellem de dekrypterede bånd, der er hos de tyske myndigheder, og det materiale, der er hos den amerikanske efterretningstjeneste, CIA, og at det i visse situationer er nødvendigt at kunne sammenkoble henholdsvis det materiale, der er i Tyskland, og det, der er hos de amerikanske myndigheder. Det er jo også fremgået af pressen, at der har været ganske intensive forhandlinger mellem de tyske myndigheder og de amerikanske myndigheder om at kunne udveksle disse oplysninger.

Så når hr. Bendt Bendtsen ønsker, at jeg skal gå mere detaljeret til værks med hensyn til at beskrive, hvordan det går med vores bestræbelser, må jeg appellere til den konservative ordfører om at udvise den nødvendige hensyntagen til, at vi er i en forhandlingsfase med de tyske myndigheder. Og da jeg ikke har noget ønske om at forringe muligheden for, at det skal lykkes henholdsvis PET og Justitsministeriet at få et godt resultat af de forhandlinger, vi har med de tyske myndigheder, da det er efterretningsmæssige spørgsmål, som eventuelt kan relatere sig til strafbare forhold, appellerer jeg til Folketinget om også her at udvise den nødvendige opmærksomhed med hensyn til, at det er noget, der gerne skulle føre til en succes og ikke til det modsatte.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Bendt Bendtsen er utilfreds med, at det indtil nu ikke er lykkedes at få stillet én eneste for retten i forbindelse med udlevering af eventuelt følsomt materiale til Stasiarkiverne, men det

forudsætter jo, at man ved, at der er nogen at stille for retten.

Derefter går hr. Bendt Bendtsen videre til at sige, at de oplysninger, der er leveret til Stasi, er af en sådan karakter, at de kun kan være kommet fra forsvarrets egne folk, og så synes jeg egentlig, feltet allerede må være indsnævret temmelig meget, for så kan man da udelukke en hel del af de øvrige organisationer, som efterretningstjenesterne har koncentreret sig om at kigge efter. Så jeg kan ikke se andet, end at det må være en forholdsvis overkommelig opgave for Forsvarets Efterretningstjeneste, som faktisk ikke er omfattet af den undersøgelse, regeringen og nogle partier sætter i gang nu, at få indsnævret, hvad det drejer sig om.

Det er helt klart, at modtagerne her har været Stasi – det er derfor, vi taler om Stasi-arkiverne – men der har jo også været modtagere i andre lande, f.eks. KGB, så hvis afsenderen er inden for forsvarrets egne rækker, må det være Forsvarets Efterretningstjeneste, som skal have gang i efterforskningen dér. Det må da være det oplagte svar på det spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Først vil jeg takke justitsministeren for redegørelsen og sige, at jeg er tilfreds med det svar, jeg har fået fra justitsministeren her fra talerstolen.

Til hr. Søren Søndergaard:

Det er jo næsten normalt, det her, for oplysningerne kan kunne komme fra forsvaret, siger hr. Søren Søndergaard.

Det tror jeg overhovedet ikke man kan sige noget om. Det var nogle, der havde et indgående kendskab til forholdene, men oplysningerne kan være kommet mange steder fra, og det er i øvrigt også et svar til fru Elisabeth Arnold.

Og med hensyn til, om man har spildt tiden på at se på KAP og SAP eller KAK for den sags skyld, vil jeg nok sige, at dér tror jeg ikke Politiets Efterretningstjeneste har spildt tiden, men det er muligt, at man ikke vidste nok om, hvad KAK gik og lavede i sin tid.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Nej, det var sådan set hr. Bendt Bendtsen selv, der sagde, at oplysningerne kun kunne komme fra folk med adgang til forsvarrets mest følsomme materiale. Det var faktisk hr. Bendt Bendtsen selv, der brugte den formulering.

Og hvem har adgang til forsvarrets mest følsomme materiale? Ja, det er jo relativt oplagt, hvem der har dét, og derfor kan jeg ikke forstå, at hr. Bendt Bendtsen ikke sætter de to ting sammen, at det materiale, som vi taler om her, på den ene side er det mest følsomme for forsvarret, og at der på den anden side ikke er sket noget for at rydde op.

Der er ikke sket noget som helst for at rydde op, siger hr. Bendt Bendtsen. Hvorfor er der ikke sket noget for at rydde op over for dem, der har udleveret forsvarrets mest følsomme materiale? Hr. Bendt Bendtsen ved det åbenbart. Eller kommer hr. Bendt Bendtsen bare med almindelig snak uden nogen viden? Hvor ved hr. Bendt Bendtsen det fra, og hvorfor er det ikke sket?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Da hr. Bendt Bendtsen inkluderede mig i svaret til hr. Søren Søndergaard, bliver jeg nødt til lige at gå op og sige, at hr. Bendt Bendtsen skulle genlæse den tale, som han holdt her for et øjeblik siden, for han sagde faktisk, at det var oplysninger, som kun kunne stamme fra personer, som havde adgang til og indgående kendskab til det mest fortrolige materiale i forsvarret, og jeg tror næppe, mange af de aktive i fredsbevægelsen havde denne adgang.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jamen jeg prøver ikke at lave om på min ordførertale, for jeg mener det, jeg sagde. Og når jeg specielt sagde det om de militære installationer, så var det, fordi det var folk, der havde et indgående kendskab, og det er muligt, at det kun er folk inden for forsvarret, men det kan jeg jo ikke sige herfra, for det kan også komme andre steder fra. Det kan komme fra centraladministrationen, og det kan komme mange andre steder fra.

Og når jeg siger, at der ikke er sket noget, så er det blot, fordi jeg må konstatere, at vi ikke har set, at nogen er blevet dømt for spionage.

Jeg kan selvfølgelig ikke sige, hvad der ligger i de lukkede arkiver i systemet i dag, og jeg kan overhovedet ikke udtale mig om, hvorvidt der er noget på vej. Jeg må blot konstatere, at indtil nu har vi i hvert fald ikke i offentligheden kunnet konstatere noget på det her område.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det, jeg spurgte hr. Bendt Bendtsen om, var en vurdering af, hvorfor der ikke er sket noget.

Hvorfor er der ikke sket noget? Det er da interessant at vide. Er det, fordi Forsvarets Efterretningstjeneste ikke vil, er det, fordi Politiets Efterretningstjeneste ikke vil, eller er det, fordi regeringen har blokeret for det? Der må da være en forklaring, og hvad er hr. Bendt Bendtsens bud på en forklaring?

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Hr. Søren Søndergaard ved jo godt, at jeg ikke har adgang til, hvad der foregår dybest nede i PET eller FE. Jeg må blot konstatere, at jeg som en almindelig offentlig person ikke har kunnet notere mig, at der er sket noget på det område.

Det kan der være gode grunde til, og som det tidligere har været fremhævet her fra talerstolen under debatten i dag – det blev så afvist af justitsministeren – mente den daværende justitsminister, Børn Westh, ikke, at der skulle bruges voldsomme ressourcer på det område, og det kunne jo være årsagen til, at der ikke er sket noget på området.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Hr. Aage Frandsen som ordfører.

Aage Frandsen (SF):

Den socialdemokratiske ordfører, fru Dorte Bennedsen, var inde på, at det måske er lidt underligt, at man har rejst denne forespørgsel, og det synes jeg egentlig også – i forhold til, at der er andre måder, man kan kontrollere regeringens arbejde på, altså om regeringen gør sit arbejde ordentligt: Man kan stille en række spørgsmål i udvalgene, og man kan spørge på anden vis, og man kan indkalde til samråd og ad den vej få nogle oplysninger, og er man så ikke tilfreds, kan man gå videre med det.

Vi lægger meget vægt på magtens tredeling, og det vil sige, at her er det regeringens og anklagemyndighedens ansvar, og vi synes ikke, Folketinget skal gå ind i det og sige, at nu skal regeringen rejse en række anklager, medmindre den selv mener, at der er grund til at rejse dem, og så kan Folketinget vælte regeringen, hvis Folketinget ikke synes, den gør sit arbejde ordentligt.

Vi lægger altså meget vægt på, at det er regeringen, der har ansvaret for den udøvende

magt, og Folketinget, der har ansvaret for den lovgivende magt. Men Folketinget skal selvfølgelig kontrollere regeringen, og derefter er det domstolene, der har ansvaret for den dømmende magt. I de her diskussioner er der altså hos nogle en tilbøjelighed til også at optræde som den anklagende myndighed og næsten også som den dømmende myndighed.

Det siger sig selv, at hvis der er tale om, at nogle mennesker har gjort sig skyldige i nogle strafbare forhold og ikke mindst i de strafbare forhold, der er forespørgslens tema, nemlig landsforrædderi, skal de naturligvis dømmes. Hvis de har udøvet landsforrædderivirksomhed, er der ingen grund til, at man på nogen måde holder hånden over dem, ligegyldigt hvilket motiv de har haft til det i den forbindelse. Det er også oplagt.

Det, der så er vigtigt at understrege, og som allerede er et problem i den måde, som forslaget til vedtagelse er formuleret på, er, at ét er, at man har »forbindelse til« eller – med et andet udtryk, som også er anvendt her i dag – »plejer omgang med«, for det er der altså mange der gør. Og det kan godt være, at det var dumt af dem, at de gjorde det, og man kan måske i dag ikke forstå, hvorfor hulen de spildte deres tid på sådan noget. Jeg har i hvert fald aldrig nogen sinde selv drømt om at gøre det, men det er der altså nogle der har gjort, men det betyder jo ikke, at noget af det, de gjorde, var galt.

Og så er der jo spørgsmålet: Hvad er det, der eventuelt er gjort galt? Og dér er der altså nogle, der fremhæver Stasihåndlangerne – det er jo også et udtryk, der bliver brugt – og det er muligt, der har været nogle, men det er åbenbart ikke bevist, så der er nogle, der kan straffes for det. Men i det omfang der er risiko for, at der er nogle, der har gjort det, skal det selvfølgelig undersøges, så man kan finde ud af det.

Men det, som det nok er vigtigt at understrege, er, at noget af det, som kan have karakter af landsforrædderi, altså må stamme fra nogle mennesker, der har haft særlig gode oplysninger, men jeg ved selvfølgelig ikke, præcis hvem det kan være, og det er heller ikke det, jeg skal forholde mig til. Det er det, regeringen eller selvfølgelig mere præcist anklagemyndigheden skal forholde sig til.

Vi er godt tilfredse med, at man har fået lavet aftalen om PET-lovgivningen, selv om vi kunne have forestillet os den endnu bedre og endnu mere præcis og gerne ville have haft nogle flere ting med, men det var det bedste, der kunne

lade sig gøre, og i den forbindelse tager man jo også højde for nogle af de problemstillinger, som ligger her.

Derfor ligger vores opfordring til regeringen lidt i forlængelse af hr. Søndergaards forslag til vedtagelse: Regeringen skal som udøvende magt og som ansvarlig for anklagemyndigheden passe sit arbejde – sagt på dansk – og så skal vi lade regeringen passe sit arbejde og ikke forstyrre den i det. Men det er klart, at hvis vi ikke synes, regeringen passer sit arbejde, kan vi vende tilbage til det.

Det betyder også, at jeg i virkeligheden meget hellere ville have vedtaget noget, der lød sådan: »Idet Folketinget tager regeringens redogørelse til efterretning . . .«, for i virkeligheden har ministeren sagt alt det, der må ligge i det her, og jeg har altså fået udlagt teksten sådan, at ordet skyldig betyder skyldig i strafbare forhold, men det er jo ikke den smukkeste formulering, der endnu er lavet.

Og hr. Søren Søndergaards forslag kan man jo heller ikke være uenig i, for det er ligesom forslaget om, at noget tages til efterretning, indlysende sandt. Men der er blevet en tilbøjelighed til, at Folketinget skal vedtage vedtagelser, og det vender vi tilbage til på tirsdag i forbindelse med afstemningen om vedtagelserne.

Fjerde næstformand (Margrete Aukén):
Fru Elisabeth Arnold som ordfører.

Elisabeth Arnold (RV):

Undskyld, fru formand, jeg var ikke helt klar over, at det var min tur.

At forsyne en fjendtlig magt med oplysninger om ens eget land kan være landsforrædderi. Det er ikke sikkert, at det er det, men det kan være det, og hvis der er tale om strafbare forhold, skal disse naturligvis pådømmes og straffes. Det Radikale Venstre ønsker ikke på nogen måde at holde hånden over danskere, der er eller har været en sikkerhedsrisiko for deres land, men vi vender os imod en hetz mod folk, der har haft venner, bekendte, forretningsforbindelser eller andre former for forbindelser i lande på den anden side af Jerntæppet.

Som flere andre danskere har jeg også været på ferie i Sovjetunionen for at se nogle af de kunstsatte, der er dér, f.eks. i det gamle Leningrad, og det vil jeg til enhver tid nægte havde noget som helst at gøre med, at jeg var en sikkerhedsrisiko for mit land.

Så vi vil meget gerne være med til at opklare forbrydelser, men vi vil også lade de folk være i fred, som har haft ganske almindelige mellemfolkelige forbindelser med personer på den anden side af det Jerntæppe, som nu heldigvis er rustet op.

Vi bifalder regeringens bestræbelser med hensyn til de nu åbnede Stasiarkiver, og vi synes, det er udmærket at vedtage en bekræftelse af, at de bestræbelser, der er i gang, også skal fortsætte.

Vi kunne sådan set lige så godt vedtage, at det er fredag i dag, men for os er det helt i orden at bekræfte, at de bestræbelser, der er i gang, skal fortsætte.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Det er lige en kommentar til fru Elisabeth Arnold, der siger, at vi lige så godt kunne vedtage, at det er fredag i dag:

Der er jo en grund til, at vi er nogle stykker, der har været meget skeptiske med hensyn til regeringens oprigtige vilje til at undersøge de her forhold, og den skepsis er jo blevet bekræftet af de udtalelser, som jeg heroppefra har nævnt, at bl.a. den tidligere justitsminister, Bjørn Westh, er kommet med, og hvor han har sagt, at man ikke var villig til at foretage den systematiske gennemgang af Stasiarkiverne, som der fra mange sider i Folketinget var indstillinger om.

I den forbindelse vil jeg godt spørge fru Elisabeth Arnold: Vil det sige, at Det Radikale Venstre ikke bakker op bag den tidligere justitsministers udtalelse om, at man altså på et tidspunkt har diskuteret ikke at ville lave denne undersøgelse?

Jeg vil også godt spørge den radikale ordfører, fru Elisabeth Arnold, om det ikke er korrekt, at det flere gange er fremgået af dagspressen, at der har været spioner, altså folk, der har begået strafbare forhold, som der endnu ikke er rejst tiltale mod. Jeg kan bare pege på en journalist, der flere gange har været omtalt i Ekstra Bladet og andre medier.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Nu skal jeg jo ikke svare på spørgsmål, som rettelig burde stilles til justitsministeren, men blot sige, at en vilje til at opklare mistanker om landsskadelig virksomhed eller spionage naturligvis forudsætter, at man har noget at forske i.

Og det, at Stasiarkiverne er blevet dekrypteret, så det nu er muligt at få oplysninger ud, som det ikke var muligt at få ud for blot få år siden, gør selvfølgelig, at man også har en forpligtelse til at undersøge de nye muligheder for derved at komme nærmere på sagers opklaring. Men der er også andre arkiver, som det kunne være interessant at undersøge, og jeg ved ikke, hvordan det er med KGB-arkiverne, men det er dog lykkedes danske forfattere og herunder et medlem af Folketinget at få adgang til visse dele af KGB's arkiver.

Men sådan som jeg forstår det – jeg ved ikke, om det er rigtigt – forudsætter det altså en konkret mistanke i en konkret sag, som man så får mulighed for at forfølge nærmere efter aftale med det pågældende lands myndigheder. Og jeg har forstået, at det er den måde, Justitsministeriet arbejder på, og det forudsætter altså, at man har en eller anden sag at hive fat i, men jeg kunne forstå på nogle af de tidligere ordførere, at man allerede er helt bekendt med, at der åbenbart er sager inden for forsvaret, som man kan forfølge.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg synes altså, fru Elisabeth Arnold slipper lidt for nemt om ved det her, for Det Radikale Venstre har jo været med i den regering, som Bjørn Westh har været justitsminister i, og dér må man altså have haft nogle diskussioner om de her ting, ellers ville justitsministeren ikke have sagt, at man ikke har været interesseret i at foretage en systematisk gennemgang.

Det har altså været en politisk beslutning, at man ikke har været interesseret i det på det tidspunkt, og han har været involveret i den, og det må man altså sige at det De Radikale også har et medansvar for, når de har siddet i regeringen på det pågældende tidspunkt.

Efterfølgende vil jeg også godt lige spørge fru Elisabeth Arnold: Er det ikke korrekt, at der er en journalist, Flemming Sørensen, som flere gange i danske dagblade har indrømmet, at han har spioneret for den østtyske efterretningstjeneste, og på den baggrund jo altså burde være blevet retsforfulgt? Og burde man ikke fra regeringens side have rettet henvendelse med henblik på at finde ud af, hvad der rent faktisk er sket.

Altså: Hvordan kan det være, at en række medier har oplysninger, som Politiets Efterretningstjeneste og regeringen ikke vil følge op?

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det, der kalder mig herop, er, at hr. Peter Skaarup endnu en gang trækker noget frem, men som hr. Skaarup så vender tilbage til i sine korte bemærkninger til den radikale ordfører, og det er altså spørgsmålet om, hvad den forhenværende justitsminister, Bjørn Westh, har sagt.

Jeg synes, det er fair og ordentligt, at man holder fast i, hvad forhenværende ministre har sagt, hvis det er noget, man kan genkende fra besvarelser af mundtlig eller skriftlig karakter, som er givet her i Folketinget eller i et udvalg, men det, som hr. Skaarup bliver ved med at bygge sin argumentation på, er altså noget, der er refereret i en avis – med al respekt for journalisterne og journalistikken, for man skal selvfølgelig også kunne lægge udtalelser, der henhører til noget, der er refereret i en avis, til grund for en debat – efter at den pågældende minister er gået af og altså ikke er minister længere.

Og jeg har svaret her, og jeg har selvfølgelig gjort mig bekendt med sagen, og jeg kan ikke genkende, at PET ikke også under den forhenværende justitsminister har forsøgt at få fat på materiale, der har kunnet afsløre, om danske statsborgere har begået strafbare handlinger i samspil med DDR og den daværende østtyske efterretningstjeneste, Stasi.

Der vil jeg gerne bekræfte det, som fru Elisabeth Arnold er inde på, nemlig at hvis de danske myndigheder, PET og anklagemyndigheden, har en konkret mistanke og derfor kan rejse en sigtelse mod en borger, så kan vi begære retshjælp hos de tyske myndigheder, og så kan vi gennem de internationale retshjælpsbestemmelser ifølge konventionen få de tyske myndigheder til at hjælpe den danske anklagemyndighed. Men vi kan altså ikke blot på grundlag af det, der ligger hos Stasi i dag, gå på fisketur i Stasi, som jeg har udtrykt det, og derfor forsøger vi, da vi ikke har grundlag for nogen konkret mistanke, om vi så via hjælp fra tyskerne kan få noget, som kan give grundlag for en politimæssig efterforskning.

Det er det spor, vi nu følger, og jeg håber, at hr. Skaarup vil tage det som et udtryk for, at vi gør alt, hvad vi kan, specielt efter denne dekryptering, for at se, om det skulle være muligt at komme videre ad det spor.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Der var jo et par konkrete spørgsmål til mig fra hr. Peter Skaarup.

Først vil jeg blot sige, at Det Radikale Venstre har været i regering mange gange i dette århundrede, og at det under alle omstændigheder er sådan, at det er den til enhver tid siddende minister, der har ansvaret for de beslutninger, der bliver taget. Jeg er ansvarlig for min stemmeafgivelse her i Folketingssalen, og ministeren er ansvarlig for det, der sker under hans administration.

Og om den journalist, som åbenbart i dagspressen har sagt, at han har været Stasiagent, vil jeg blot sige, at jeg går ud fra, at Dansk Folkeparti har politianmeldt vedkommende, så der kommer en sag om vedkommende. Det må vel være den måde, man skal gå frem på.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jamen jeg tror, det bliver svært at overbevise Det Radikale Venstre om, hvad vi kan regne med i denne sag.

Vi mener stadig væk, at det er afgørende vigtigt at vise den danske befolkning, som har respekt for lovgivningen og forhåbentlig også respekt for regeringen og Folketinget, at når man helt klart og tydeligt opdager, at der har været landsforrædere under den kolde krig, som stadig væk færdes frit omkring i Danmark, så gør myndighederne alt for at retsforfølge sådanne personer og prøve at grave til bunds i sådan nogle ting.

Og derfor virker det altså underligt, hvis det inden for regeringen ikke tidligere har været diskuteret, om man skulle følge det her op på ordentlig vis. Og det tror vi også det har, og derfor mener vi, det er rimeligt, at regeringen i dag svarer på, om det ikke er korrekt, at det har været diskuteret, og at man tidligere har afstået fra at lave en sådan undersøgelse, men at man nu – også på grund af de nye muligheder, erkender jeg – gerne vil lave den undersøgelse, som vi så heldigvis kan få.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Peter Skaarup må tro mig, om han vil, men for det første har jeg faktisk ikke set den artikel i det pågældende blad, hvor vedkommende journalist nu erklærer sig som gammel Stasiagent, så det ved jeg ikke noget om, men

jeg går da ud fra, at de borgere, der har følt sig forulempet af den tilståelse, har meldt vedkommende til politiet.

For det andet: Hvorfra ved hr. Peter Skaarup, at vedkommende ikke er meldt til politiet, og at der ikke allerede er en sag i gang? Ved hr. Peter Skaarup dét?

Det eneste han ved, er åbenbart, at personen ikke er blevet dømt, men det kan jo godt være, at der er en sag. Så når vi står her og taler, er det lidt som et par skyggebokser, der står over for hinanden.

Og hvis hr. Peter Skaarup er meget utryg ved situationen, bør han da øjeblikkelig tage telefonen og ringe til politiet og sige: Her er en person, som er agent, og som har tilstået. Se at få sat ham fast!

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg vil lige sige, at i øjeblikket er det en diskussion med fru Elisabeth Arnold. O.k., hr. Christian Jensen for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Christian Jensen (FP):

Skal man forstå fru Elisabeth Arnolds svar til hr. Peter Skaarup på den måde, at selv ikke en mistanke om landsforræderi bekymrer fru Elisabeth Arnold, og at det er op til den enkelte person at anmelde sådan noget. Er det sådan, man skal forstå det?

I øvrigt kan det jo formidske arbejdet betydeligt her i Tinget, hvis det er sådan, vi skal til at gå frem, og så øjner jeg da i hvert fald en rationalisering, for så har vi jo faktisk ikke noget at sidder her efter, for så ordner vi det selv uden om Tinget.

Er det sådan, man skal forstå dels fru Elisabeth Arnolds udlægning over for hr. Peter Skaarup og dels det svar, der kom før?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Til det sidste spørgsmål vil jeg sige, at det er op til Folketinget at lave lovgivning og det er op til ministrene at gennemføre lovgivningen i praksis og det er op til domstolene at retsforfølge de personer, der har begået lovbrud.

Jeg har ikke set den pågældende tilståelse fra den journalist, som skulle have været Stasiagent, og det må da være de personer, som har observeret denne tilståelse, der tager sagen op og siger: O.k., så må vi melde vedkommende til politiet! Jeg aner ikke, hvem det er, og jeg

ved ikke, hvad det er for et blad, og derfor kan jeg altså ikke rigtig agere.

Hvis der er nogle, der har begået en lovovertrædelse, skal de selvfølgelig straffes, men det er altså ikke Folketinget, der skal straffe dem; det er domstolene.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Så er det hr. Søren Søndergaard som ordfører.

Søren Søndergaard (EL):

Efter Enhedslistens opfattelse skal påståede ulovligheder undersøges, sagerne opklares og tingene afgøres ved domstolene, og hvis der er nogle, der er skyldige, skal de straffes efter de regler, som gælder med hensyn til at blive straffet i det her land.

Spørgsmålet er så, og det er vel det, der er det egentlige udgangspunkt for forespørgslen her: Er det sket i forhold til personer, som ulovligt har arbejdet for fremmede landes efterretningstjenester?

Nu har man lige præcis valgt Stasi her, og jeg ved ikke, hvorfor man lige præcis har valgt dét, for man kunne også have valgt samarbejdet med den sydafrikanske efterretningstjeneste om overfald på apartheidmodstandere osv., men o.k., Stasi er valgt her, og det er helt i orden. Er dét blevet undersøgt?

Og hvad er så svaret på det spørgsmål? Svaret er: Det ved vi ikke. Vi aner det faktisk ikke. Der er ingen, der har givet udtryk for, at de ved det, og jeg ved det naturligvis heller ikke.

Det er jo lige præcis derfor, der er nogle af os, der så gerne vil have en undersøgelse af efterretningstjenesterne, for så vil det jo komme frem, hvis en minister har sagt til efterretningstjenesten, at der er nogle folk, der har begået nogle ulovligheder, men at den for Guds skyld ikke må efterforske det, og at de bare skal have lov til at begå deres ulovligheder i fred, sådan som visse har antydnet at Bjørn Westh har gjort.

Det vil da være det bedste overhovedet at få en undersøgelse, som lige præcis vil kunne afklare de ting, og vi vil gerne have den undersøgelse, for vi vil gerne have afklaret, om det forholder sig sådan, at der f.eks. er justitsministre, som ikke har levet op til deres ansvar.

Årsagen til, at tingene ikke er blevet undersøgt, i hvert fald ikke efter 1989, kan jo ikke være manglende ressourcer hos PET, for justitsministeren kan i hvert fald bekræfte, at efter Murens fald i 1989 steg antallet af PET-medarbejdere, jeg tror med 25 pct, og først her inden

for det seneste år er antallet begyndt at gå ned. Antallet af PET-medarbejdere steg altså i perioden efter Murens fald, så det kan ikke være det i sig selv, der er begrundelsen.

Og hvis vi forudsætter, at der ikke er sket et opgør med de folk, som eventuelt har gjort noget forkert, hvad kan årsagerne så være til det? Ja, én årsag kan jo være, at PET slet ikke kiggede det rigtige sted hen, men kiggede alle mulige andre steder hen og f.eks. kiggede på forskellige venstreorienterede organisationer, som man håbede eller regnede med ville lave noget, der var ulovligt.

En af de organisationer kunne f.eks. være Socialistisk Arbejderparti, og bare for orienteringens skyld vil jeg citere, hvad der stod i Socialistisk Arbejderpartis blad, Klassekampen, nr. 125, oktober 1979, i anledning af DDR's 30-års-jubilæum under overskriften »30 års stalinistisk styre«:

»I stedet for at inspirere verdens arbejdere i kampen for socialisme er det behårde bureaukratiske diktatur i DDR et skræmmebillede for mange arbejdere. Kapitalisternes og de stalinistiske bureaukraters forsøg på at fremstille systemet i DDR som socialisme får mange arbejdere til at vende sig imod socialismen.«

Det er jo ikke ligefrem nogen ros af regimet i DDR, men det kan være, PET var så optaget af at undersøge den slags kritik af regimet i DDR, at man helt glemte at afsløre folk, der arbejdede for DDR. Jeg ved det ikke.

En anden mulighed kan selvfølgelig være, at PET er sat til at holde hånden over samfundets spidser, for som hr. Bendt Bendtsen fra Det Konservative Folkeparti så rigtigt gjorde opmærksom på, tales der jo her om adgang til f.eks. forsvarrets mest følsomme materiale. Og hvem har adgang til dét? Ja, det har jo samfundets spidser, for det er jo ministre, topembedsmænd og chefer for forsvar og efterretningstjenesten, der har adgang til det. Og måske er det sådan, at det er dem, der har udleveret det, og fordi man ikke vil have afsløret dem og deres landsforræderi, laver man så ikke nogen undersøgelse. Jeg ved det ikke, men det er jo en mulighed.

Alt det kunne vi få bedre belyst, hvis der kom en ordentlig undersøgelse af efterretningstjenesterne før 1989.

Det, der så er historiens ironi, er, at det parti, som har rejst denne her forespørgsel, og et par af de partier – Venstre og De Konservative – som kører frem her, ikke vil være med til at

lave den undersøgelse af efterretningstjenesterne. De kræver altså viden, men de vil ikke være med til at lave den undersøgelse, der kan sikre, at vi får viden. Det er højst besynderligt. Jeg forstår simpelt hen ikke hvorfor.

I stedet fremsætter man et fuldstændig diletantisk forslag, hvor man opererer med noget, der hedder skyldige, men glemmer at sige skyldige i hvad.

Helt ærligt: Jeg synes, Venstre og De Konservative især skulle bruge pinsen ikke på at se solen danse, men på at gå i enrum med sig selv og grundigt overveje, om tiden ikke var kommet til, at vi fik en grundig undersøgelse af, hvad efterretningstjenesterne og venstrefløjens og højrefløjens gik og lavede under den kolde krig frem til 1989, sådan så vi efter pinse med et bredt flertal kan vedtage en undersøgelse her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Ja, det er jo meget påfaldende, at et af de folketingsmedlemmer, som går herop og slet ikke forstår, hvorfor denne debat er rejst, kommer fra et af de partier, som på afgørende vis var en aktiv del af den kolde krig, der på afgørende vis støttede de fredsbevægelser, der, til en vis grad i hvert fald, var infiltrerede af Stasiagenter; det er i hvert fald de historier, vi får at vide.

Vi kan godt nok ikke få det undersøgt, vi har ikke kunnet få det undersøgt til bunds endnu – regeringen har ikke villet det helt – men det ser ud til at kunne blive undersøgt nu, og det bliver jo så spændende at finde frem til, om det er korrekt. Jeg tror, det er korrekt.

Og så spørger hr. Søren Søndergaard her fra talerstolen: Jamen hvorfor er det så, at man har koncentreret sig så meget omkring Stasi og ikke har villet se på spørgsmålet omkring de bevægelser, der lavede de her ting?

Jamen et af argumenterne findes jo bl.a. i de principprogrammer, som er for DKP og Kommunistisk Arbejderparti, hvor det af begge programmer fremgår, at der nærmest er tale om grundlovsstridende paragraffer. KAP siger, at arbejderklassen må forberede sig på væbnet kamp i opgøret med borgerskabet. Og DKP siger, at det er partiets opgave at forberede den proletariske revolution, omstyrtelsen af det borgerlige diktatur gennem den væbnede revolution.

Det er da klart, at når PET og andre, der er sat til at overvåge sikkerheden i Danmark, læ-

ser sådan nogle programmer, så siger de: Hov, her er der altså nogle, der er ude på noget grimt, og de er interesserede i at omstyrte samfundet. Hvad skulle PET ellers gøre?

Og derfor er svaret på hr. Søren Søndergaards spørgsmål jo meget enkelt. Det er givet her.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det, der er hovedproblemet med Dansk Folkepartis ordfører, er, at ordene er så mange, og den konkrete viden er så lille.

Punkt ét: Jeg bliver nødt til at meddele hr. Peter Skaarup, at Enhedslisten blev stiftet i 1989 efter Murens fald. Derfor har Enhedslisten som parti – så kan hr. Skaarup lave motivforskning på enkelte medlemmer – ikke været med i noget før Murens fald.

Punkt to: Hr. Skaarup citerer to partier, som var benhårde modstandere af DDR og Stasi. Hvad det har med denne her forespørgsel at gøre, forstår jeg ikke. Men jeg bliver nødt til at fortælle hr. Skaarup, at det, han citerede fra, ikke var DKP, det var DKP-ML. Og det er ikke første gang, det sker. Det gjorde fru Pia Kjærsgaard også sidste gang, vi havde debatten. Og der prøvede vi at rette det.

Derfor er det, jeg så indtrængende spørger Dansk Folkeparti: Det er i orden, at Dansk Folkeparti ikke kender forskel på DKP og DKP-ML, men kunne man ikke lade være med at sprede uvidenheden til alle andre? Kunne man ikke få rettet det dér manuskript. Jeg vil godt være konsulent, så vi kan blive fri for at høre på fejlagtighederne.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Ja, nu skal jeg så komme med en indrømmelse. Det var faktisk, fordi den røde knap lyste, at jeg prøvede at afkorte nogle af de ting, der stod i mit manuskript. Men jeg troede ikke, at der var nogen, der var i tvivl om, at det var DKP-ML's opgave at forberede den proletariske revolution, omstyrtelsen af det borgerlige diktatur gennem den væbnede revolution.

Det er jo det, det drejer sig om, det er ikke, om der står DKP eller DKP-ML. Det er rigtigt nok, at det er DKP-ML. Det, der bare er afgørende, er, at det selvfølgelig – og heldigvis for det – blandt PET, politiet, regeringen, alle må være noget, man lægger mærke til, at der står sådan nogle ting i et principprogram. Og det er

da forhåbentlig så også noget, Enhedslisten er enig i, at det er problematisk i et demokratisk samfund, at man vil omstyrte via en væbnet revolution. Det er forhåbentlig noget af det, Enhedslisten er kommet væk fra.

Men det, jeg bare griber fat i, er, at de personer, der står bag Enhedslisten, har rødder i de her partier. Og at hr. Søren Søndergaard bruger som argument mod den debat i dag, at man ikke ser på andre områder end forsvaret, men at man fra vores side også gerne vil se netop på andre områder end forsvaret . . .

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Hr. Peter Skaarup, nu er det anden gang, at man bruger over halvdelen af tiden ekstra.

Peter Skaarup (DF):

O.k. Derfor virker det altså meget mystisk, at Enhedslisten ikke vil rette sig ind efter den debat.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Når den røde knap lyser alene, er taletiden afsluttet. Så har man ikke derefter et halvt minut.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jamen det er jo altså helt utroligt. Det er utroligt, fordi denne her debat handler om folk, der har forrådt fædrelandet til Stasi, og lige pludselig står hr. Peter Skaarup og gør det til en debat om nogle, som PET i øvrigt skulle overvåge. Det kan godt være, at de skulle overvåge dem, men hvad så? Det har da ikke noget med denne her debat at gøre.

Og så det, der er det afgørende: Er det virkelig lykkedes hr. Peter Skaarup ud af hele denne her debat ikke at forstå, at Enhedslisten går ind for en undersøgelse? Vi går ind for en afklaring, vi går ind for, at sandheden skal frem, vi går ind for, at de skyldige skal straffes. Er det virkelig lykkedes hr. Peter Skaarup at undgå den kendsgerning? Det er godt klaret.

Christian Jensen (FP):

I begyndelsen af debatten og alt som forskellige forslag til vedtagelse indløb, var man efterhånden ved at fjerne sig lidt fra, hvad den her forespørgsel egentlig drejede sig om. Men nu er vi da kommet tilbage på sporet igen, og det er så Stasi, vi diskuterer her. Og da hr. Tom Behnke ikke kan være til stede her i dag, skal jeg fremføre partiets meninger på det område.

Siden Murens fald er der jævnlige kommet flere oplysninger frem, oplysninger om personer, der har været eller var registreret i Stasiarkiverne, herunder også danskere, der var registreret i Stasiarkiverne. Mange af disse danskere er registreret som værende venlige og tro over for det kommunistiske styre i Østtyskland. Mange af disse personer har direkte eller indirekte arbejdet for Stasi. Arbejdet har bestået i at indsamle informationer om forhold i Danmark og give dem videre. Arbejdet har desuden bestået i at arbejde for Stasi og Stasis interesser som håndlangere. Ofte har arbejdet for Stasi været belønnet på forskellig vis.

Ministerens oplysninger om, at adgangen til arkiverne har været besværlig, kan jo kun give anledning til at sætte spørgsmålstegn ved den reelle vilje til at undersøge sagen helt til bunds. For vi ved jo, at arkiverne i hvert fald er så åbne, at der efter Murens fald på baggrund af undersøgelser i arkiverne er skrevet flere bøger om, hvad forskellige danskere har ydet af tjenester for Stasi, herunder hvad flere kendte danskere har haft af direkte og nærmest intime kontakter med Stasi. Flere af disse kendte danskere var aktive politikere i Danmark dengang, og nogle af dem er fortsat aktive politikere.

Selv om alt dette i dag er kendt, har regeringen ikke foretaget sig noget som helst for at sikre, at de eventuelt ansvarlige for dette forræderi er blevet stillet til ansvar for deres handlinger.

Når der sættes spørgsmålstegn ved, hvad PET har foretaget sig i denne anledning, svares der altid afværgende. Det kan ikke være rigtigt, at danskere kan slippe godt fra gennem mange år at have arbejdet som agenter for en fremmed stats efterretningstjeneste, uden at dette får konsekvenser. Det kan ikke være rigtigt, at danskere kan foretage landsforræderi, uden at dette får konsekvenser. Det er slapt og udueligt af regeringen.

Måske hænger det sammen med, at mange af de navne, som jævnlige dukker op i Stasiarkiverne, netop er navne på kendte danske politikere. Måske hænger det sammen sådan, men vi ved det ikke. Vi kan kun gætte, for der er aldrig foretaget en afdækning af sagen. Det er aldrig kommet officielt frem, hvad der skete, og der er som følge deraf heller aldrig stillet nogen til ansvar for deres handlinger.

En ting kan man i hvert tilfælde konstatere, når man f.eks. læser bogen, der hedder »Stasi og Danmark«, og det er, at ganske mange kendte socialdemokratiske og radikale politikere

dyrkede endog særdeles tætte kontakter med Stasi i form af det såkaldte Bondeparti.

Slående er det også, at tidsmæssigt falder det meget godt sammen med de perioder, hvor Socialdemokratiet og De Radikale her i landet havde travlt med de såkaldte fodnoter til NATO's politik. Vi ved ikke, om der er en sammenhæng, men det ville være en undersøgelse værd at få det afdækket, men en sådan undersøgelse er aldrig blevet foretaget.

Der er meget, som ikke er afdækket, og det bliver det heller ikke, hvis det står til regeringen, men heldigvis er Muren faldet, og flere private, herunder journalister, er gået i gang med at afdække, hvad der skete. Sandheden skal nok komme frem, men det er utilfredsstillende, at regeringen ikke selv for længst har iværksat en undersøgelse og sørget for, at de ansvarlige stilles til ansvar for deres handlinger.

Jeg er enig med Dansk Folkeparti i, at justitsministerens undskyldninger er tynde. Vi opfordrer til, at der gøres et ærligt stykke arbejde for, at alt afdækkes og undersøges til bunds.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg hørte godt, at hr. Christian Jensen er vikar, men jeg hørte også, hvad hr. Christian Jensen sagde, og han må jo så også stå inde for det, han sagde.

En henvisning til en hel masse ting med intim omgang og at pleje omgang med Stasi, en henvisning til nogle mennesker, der stadig væk er aktive politikere, som jo så åbenbart har gjort noget galt, og omtale af socialdemokrater og radikale, der plejer omgang med Bondepartiet osv., osv., hvad har det med den her sag at gøre? Hvad har det overhovedet med den her sag at gøre?

Jeg mente, vi diskuterede noget, som var strafbare forhold, nogle, der var skyldige i det. Jeg synes altså, det er ret alvorligt, men her på talerstolen har man lov til at sige alt. Men det er ret alvorlige beskyldninger, man i virkeligheden retter mod nogle mennesker uden dog overhovedet at sige, hvem det er. Jeg kunne godt tænke mig at vide: Hvilke politikere er det, der sigtes til?

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Fru Elisabeth Arnold. Og så tror jeg, vi skal videre fra den her meget, meget tvivlsomme debat, som jeg ikke engang er sikker på man som formand bør acceptere.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg har også meget svært ved at holde adrenalinen i ro, men jeg går ud fra, at hr. Christian Jensen, når han læser sin ordførertale på tryk, vil være klar over, at det, han siger, er så tæt på injurielovgivningen, som noget overhovedet kan være, men fordi det er fredag eftermiddag og vi har diskuteret længe, vil jeg prøve at lade pinsehumøret overstråle min aggressivitet.

Jeg vil blot gøre opmærksom på, at der har været regeringer, som Det Radikale Venstre ikke har været medlem af, som har haft al mulig lejlighed til at undersøge eventuelle sammenhænge mellem fodnotepolitikken i 1980'erne og Det Radikale Venstres åbenbart helt utilbørlige omgang med Agrarpartiet i Østtyskland. Jeg nægter at tro på, at det kan være hr. Christian Jensens alvorlige mening, at der kan være en sammenhæng mellem de ting, og at der kan være noget som helst landsforræderisk eller landsskadeligt i den sammenhæng.

Det pågældende Agrarparti er jeg for øvrigt helt sikker på også havde meget tætte forbindelser til det parti, som hr. Christian Jensen repræsenterer, og i øvrigt også til Landbrugsraadet og danske landboforeninger i det hele taget.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Den danske injurielovgivning gælder ikke i Folketinget. Vi er beskyttet, men det betyder så til gengæld også, at der må være en vis disciplin i, hvad man gør, når man beskylder andre mennesker, der ikke har en chance for at forsvare sig over for så grove beskyldninger.

Jeg vil godt lige henstille til, at man respekterer, at de mennesker ikke er til stede og ikke har mulighed for at tage til genmæle mod beskyldninger for landsforræderi.

(Kort bemærkning).

Christian Jensen (FP):

Jeg håber, det er ført til protokols, at jeg sagde »eventuelt ansvarlige«. Jeg håber, det er ført til protokols.

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg er her, fordi vores ordfører på området, hr. Jann Sjursen, ikke kan være her. Jeg har ikke nogen indsigt i og noget forhold til de sager her, men umiddelbart må jeg sige, at jeg er helt tilfreds med ministerens besvarelse af forespørgslen, og at vi også kan stemme for forsla-

get til vedtagelse, selv om vi ikke synes, at det er den mest intelligent formulerede, vi har hørt, og selv om det ikke siger så skrækkelig meget i virkeligheden.

Jeg må sige, at jeg har enormt meget sympati for, jeg tror, at det er det tredjesidste indlæg, som hr. Søren Søndergaard havde, og også for det forslag til vedtagelse, der ligger fra hr. Søren Søndergaards side, men det kommer nok ikke til afstemning, så jeg tror nok, at vi på en eller anden måde er forpligtet til at stemme for det, der ligger fra flere partier. Men jeg synes, at det var mange gode pointer, hr. Søren Søndergaard havde fat i sit indlæg her.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Ja, jeg skal ikke forlænge debatten, men blot sige om det forslag til vedtagelse, som hr. Skaarup har fremsat på en række partiers vegne, at når regeringen kan støtte det fremsatte forslag til vedtagelse, skyldes det, at vi fra regeringens side ser det som en opbakning til den linje, som regeringen lægger i denne her sag.

Regeringen bestræber sig af fuld kraft på at kunne få oplysninger, der kan afdække, om der eventuelt kunne være danske statsborgere, der har pådraget sig strafbare handlinger i forbindelse med samspillet med Stasi og den daværende østtyske efterretningstjeneste.

Det gør vi på en måde, der gør, at hvis de oplysninger, der tilvejebringes, umiddelbart kan give anledning til politimæssige efterforskningsskridt, så vil oplysningerne blive overgivet til politiet og anklagemyndigheden.

Hvis der ikke er tale om oplysninger, der giver anledning til det, men oplysninger, der kan være med til at afdække de forhold, der gjorde sig gældende under den kolde krig, også på det politiske område i Danmark, ja, så er det oplysninger, der kan indgå i den PET-undersøgelse, som regeringen om ganske få dage vil kunne få vedtaget her i Folketinget.

Jeg appellerer stadig væk til de partier, som er sammen med os om den vedtagelse i dag, om at overveje, om de ikke skulle sikre sig, at de oplysninger, som ikke er egentlige strafbare handlinger, også kan være med til at kaste lys over hele det politiske område under den kolde krig i Danmark i 1960'erne, 1970'erne og 1980'erne, oplysninger, som kan komme med i den undersøgelse, som kan give anledning til, at vi får en betænkning fra en undersøgelses-

kommission, der kan være med til at kaste lys over og afmystificere de forhold.

Det er det, der er regeringens målsætning, nemlig at afmystificere, om vi alle sammen bærer på vores opfattelser alene på baggrund af myter og amnestuehistorier om henholdsvis efterretningstjenesten og dens eventuelle manglende evne til at kunne overholde gældende lovgivning og på den anden side det politiske miljø i Danmark. Var der her alene tale om, at man havde en retorik, at man havde en debatform, men at man i virkelighedens verden holdt sig til det, og at man overhovedet ikke praktiserede nogle af de eventuelle revolter og mere revolutionære tendenser, som jo i givet fald ville være strafbare handlinger?

Burde Venstre og De Konservative, burde Dansk Folkeparti og hr. Skaarup, som har været så flittig i dag på talerstolen, og også hr. Christian Jensen fra Fremskridtspartiet ikke bruge pinsen til at overveje, om man skulle stemme ja til den undersøgelseskommission, som en gang for alle kan være med til at kaste lys over den kolde krigs historie, ikke alene i forhold til PET, men også den historiske undersøgelse om det samlede politiske område i Danmark, som går tilbage til 1945 og op til 1989? Det vil jeg stærkt appellere til. Når vi kan stå sammen om vedtagelsen i dag, burde vi også kunne stå sammen om en vedtagelse af undersøgelseskommissionen.

For så vidt angår Dansk Folkeparti og Fremskridtspartiet, ja, så har man jo ikke indtil nu offentligt tilkendegivet helt præcist, hvordan man vil stemme til den lovgivning. Det kunne jo være anledning til at genoverveje, hvordan man skal stemme henholdsvis tirsdag og torsdag i den kommende uge.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Ja, jeg ved ikke, om det er dagen, hvor vi skal begynde at diskutere sagen om Politiets Efterretningstjeneste. Altså vi har ikke villet blande debatten i dag med debatten om PET. Den kan vi tage ved andenbehandlingen i næste uge. Vi mener ikke, at den forespørgsel, der er rejst i dag, og så debatten om Politiets Efterretningstjeneste overhovedet kan sammenlignes. Når vi tænker på de personer, der har samarbejdet med Stasi, og så i dag begynder at diskutere undersøgelsen af PET, er det fuldstændig vildt set med vores øjne.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg kunne forstå, at det er helt vildt. Men så må det skyldes, at hr. Bendt Bendtsen ikke endnu har haft lejlighed til at læse de ændringsforslag til PET-undersøgelsen, som fra regeringen er oversendt til Folketingets Retsudvalg.

Heraf fremgår det netop, at der jo ved siden af, at der skal laves en retlig vurdering om PET's evne til at overholde regler og retningslinjer, også skal laves en samlet, bred historisk undersøgelse fra 1945 til 1989 om ikke alene PET's virksomhed, men også om de politiske partier, der var udsat for PET's interesse. Herunder kan de oplysninger, som måtte tilvejebringes bl.a. fra Stasi, indgå.

Det er netop derved, at vi får en undersøgelse fra undersøgelseskommissionen, der er beskrevet af historikere, som kan være med til at kaste lys over det felt, som vi efterhånden har brugt nogle timer her i eftermiddag på at diskutere, hvor det jo alene har været båret af, hvad vi sådan har af oplysninger, der er tilvejebragt af journalister, forfattere til bøger osv., men hvor vi ikke har fået noget gedigent gennemarbejdet materiale, hvor der har været arkivadgang.

Det vil man få, når den undersøgelse er tilvejebragt, og derfor opfordrer jeg stadig væk Det Konservative Folkeparti til netop på det felt her at være med af den årsag, at her kan man få beskrevet den virkelighed på en seriøs, grundig og retssikkerhedsmæssigt betryggende vis.

Derfor er det ikke helt vildt – den konservative ordfører kom til at bruge det udtryk – at man genovervejer sin stilling. Det er netop en seriøs overvejelse værd, om ikke Det Konservative Folkeparti også af hensyn til PET – det er nu en helt anden sag; jeg er enig med hr. Bendt Bendtsen i, at det jo ikke indgår i drøftelsen i dag – og netop også af hensyn til det forhold, der knytter sig til Stasi, skulle være med til, at vi kan få det belyst ordentligt.

Selv om det er ting, der ikke kan give anledning til strafbare forhold, er det jo vigtigt at få kastet lys over det. Det er det, hr. Bendt Bendtsen kan bidrage til, hvis hr. Bendt Bendtsen har den opfattelse, hvis Det Konservative Folkeparti har den opfattelse, at man mener det her seriøst og ikke kun til almindelig politisk lorumlarum.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Hvis der er nogle politifolk i PET, der har overtrådt gældende retningslinjer, jamen så må man jo iværksætte en strafferetlig undersøgelse af dem og stille dem til ansvar for deres handlinger. Det mener vi også folk har gjort, hvis de har samarbejdet med Stasi. Vi mener bare ikke at kunne sammenligne de to ting. Det vil jeg gerne understrege her fra talerstolen i dag.

Så kan jeg sige til justitsministeren, at vi har afleveret vores betækningsbidrag, og selv om man tror på, at pinsen kan bruges til tænke over tingene, så er vi fuldstændig klare og faste i kødet i forhold til den undersøgelse, der ligger. Det har været en enkel, en ensidig fokusering på Politiets Efterretningstjeneste. Nu har man så for at bøde lidt på det prøvet at udvide den til anden side. Vi ønsker ikke at blive flettet ind i regeringens undersøgelse på det område.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Ja, det er jo mildt sagt overraskende, at justitsministeren pludselig vil til at kombinere det PET-forslag, som man er kommet med fra regeringens side, og den debat her i dag, men det er klart, at vi da gerne tager handsken op.

Jeg vil da svare på, om det er sådan, at Dansk Folkeparti vil genoverveje sin stilling, og det afhænger jo fuldstændig af, om det her udelukkende er en historisk undersøgelse eller det er en undersøgelse, hvor der efterfølgende skal føres sager, hvor man efterfølgende skal prøve at retsforfølge de personer, som jo trods alt i den store sammenhæng – og her er jeg enig med hr. Bendt Bendtsen – overhovedet ikke kan sammenlignes med det, vi diskuterer i dag. Der var jo altså her tale om direkte spionage, landsforræderi mod Danmark og den danske stat.

Derfor kan jeg sige, at med det udgangspunkt, regeringen har valgt, og også med de ændringsforslag, der i øvrigt er stillet, så kan Dansk Folkeparti under ingen omstændigheder støtte det, for linjen er jo, at det er Politiets Efterretningstjeneste, der skal jages. Det er SF og Enhedslisten, der har fået regeringen til det, og derfor kan vi ikke støtte det.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det bliver mere og mere hul tale. Hr. Skaarup har indtil videre benyttet lejligheden til i dag at kritisere den siddende regering og de skiftende justitsministre for ikke at have gjort nok i for-

hold til Stasi og for ikke at undersøge de her forhold.

Regeringen fremlægger så en undersøgelseslov, hvor det nu også indgår, at man kan undersøge forhold om danske statsborgere, der har samarbejdet med Stasi.

De oplysninger indgår i undersøgelsen, som jeg gjorde opmærksom på, ikke her i slutningen af debatten, men allerede i min besvarelse af forespørgslen. Så hr. Skaarup skal ikke benytte sit indlæg her til at sige, at det er et forsøg på at inddrage noget nyt i debatten. Det indgik i mit første indlæg. Jeg ved ikke, om hr. Skaarup hørte det, men det gjorde det faktisk.

De oplysninger, som regeringen tilvejebringer og måtte tilvejebringe, også af nye oplysninger om Stasi, indgår nu i PET-undersøgelseskommissionen. Medmindre det er oplysninger, der umiddelbart giver anledning til at kunne rejse sigtelser og gå i gang med politimæssig efterforskning, så vil de tilgå politiet.

Så det er ikke noget nyt, men jeg synes da, det er en overvejelse værd for hr. Skaarup, da det åbenbart kommer som en hel overraskelse for hr. Skaarup, at det ligger i det lovforslag, der skal til behandling i næste uge.

Hvis hr. Skaarup har taget denne her forespørgelsesdebat med det ønske at få det belyst og få det klarlagt og ikke kun vil basere det på myter, som hr. Skaarup kan bruge til hele tiden at svine nogle enkelte partier, nogle enkelte mennesker til i vores samfund, hvis hr. Skaarup mener, at det skal afdækkes grundigt, seriøst og retssikkerhedsmæssigt ordentligt, så vil jeg tage det, der har været fremme i dag fra hr. Skaarup, som hul tale, hvis hr. Skaarup ikke trykker på den grønne knap i den kommende uge.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jamen jeg opfatter det, som ministeren har sagt her til slut i debatten, som en offensiv tilkendegivelse af, at regeringen gerne vil have en større opbakning bag sit lovforslag om PET, end den har haft hidtil. Det er det, der i forhold til den første redegørelse fra ministerens side, bringer mig herop på talerstolen og sige, at der er tale om en offensiv handling.

Derfor er det klart, at vi betragter det her som en lidt ny debat i debatten, som vi lige må tage, og derfor kan jeg da også på den baggrund sige, at regeringen jo ikke på noget tidspunkt har rettet henvendelse til Dansk Folkeparti, om vi ville støtte det her, og at vi kunne få noget ind-

flydelse på lovforslaget. Derfor er det klart, at de tanker, som vi har haft om PET-sagen, jo ikke har vundet indpas i regeringens forslag overhovedet, og derfor er det også lige så klart, at så kan vi selvfølgelig ikke støtte sådan en undersøgelse.

Det eneste, som vi har sagt der kunne være brug for, er en historisk undersøgelse af det hele, inklusive det med Stasi. Men den måde, som regeringen har strikket det sammen på, er jo i høj grad noget, der er aftalt med venstrefløjen, og derfor er det uspiseligt for os.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg kan bekræfte, at der i det forslag med ændringsforslag, som regeringen har fremsat om en undersøgelseskommission, jo klart ligger, at man skal undersøge danske statsborgeres arbejde for Stasi.

Det ligger fuldstændig krystalklart, og det er i øvrigt sket med venstrefløjens støtte, ikke bare støtte, men helhjertede støtte, netop fordi vi er hundrede procent sikre på, at når den undersøgelse foreligger, så vil man blive forbavset over, at i det omfang, man finder nogen, så vil de ikke høre til på venstrefløjen eller kun i meget begrænset omfang høre til på venstrefløjen, så vil de findes i helt andre samfundsgrupper med helt andre politiske standpunkter. Derfor er det med vores helhjertede opbakning, at spørgsmålet om Stasiundersøgelsen er kommet med.

Desværre kan jeg ikke bekræfte over for hr. Skaarup, at venstrefløjen har haft afgørende indflydelse på dette lovforslag om en undersøgelseskommission, for der er jo en række områder, der ikke bliver undersøgt; f.eks. slutter undersøgelsen, den samlede undersøgelse, i 1989. Det beklager vi meget. Det betyder, at det kun er den borgerlige regering, der bliver undersøgt, og ikke den nuværende regering.

Vi beklager ligeledes, at Forsvarets Efterretningstjeneste ikke er involveret selvstændigt, og at AIC ikke er involveret selvstændigt osv., men jeg ville da være glad, hvis hr. Skaarup ville bidrage til og hjælpe venstrefløjen med at få det igennem ved andenbehandlingen på tirsdag.

Peter Skaarup (DF):

Tidligere i debatten var en række ordførere oppe på talerstolen og tilkendegive deres holdning til den forespørgsel, vi har rejst i dag, og jeg vil lige kort sige bl.a. til hr. Søren Søndergaard, at det, der er sagt fra hans side, har af-

født nogle forskellige bemærkninger fra vor side i Dansk Folkeparti. Det hænger sammen med, at hr. Søren Søndergaard bl.a. sagde, at det var i nogle helt andre samfundsgrupper, man skulle finde de her personer, der havde undergravet den danske stat osv., osv. i forbindelse med Stasiarkiverne.

Og dér er det så, jeg siger: Jamen når hr. Søren Søndergaard selv bringer det på bane, så er det, jeg også har tilladt mig at bringe på bane, at der har været en grund til, at man bl.a. har kigget på organisationer som DKP-ML og Kommunistisk Arbejderparti, netop af den grund, at der har været nævnt de her samfundsomstyrtende aktiviteter i principprogrammerne for de partier.

På den baggrund er det jo hr. Søren Søndergaard, der har startet med at inddrage det i debatten, og derfor får hr. Søren Søndergaard selvfølgelig også svar på de ting heroppe fra talerstolen. Det siger sig selv.

Så vil jeg lige afslutningsvis sige, at vi betragter det som meget positivt, at denne debat kan ende med at konstatere, at der nu skal laves en undersøgelse af de her ting, at man går til Stasiarkiverne for at finde ud af, hvad der er foregået, og at man også forpligter sig til at rejse tiltaler, hvis der er tale om strafbare forhold. Og uanset at der har været nogle, der her fra talerstolen ligesom har sagt, at den ordlyd lægger de ikke i det, så står der rent faktisk, at det er det, der skal ske.

Derfor er det vores klare opfattelse, at regeringen efterlever det her nu og går til Stasiarkiverne, og at vi så forhåbentlig får nogle tiltaler, hvis der er tale om strafbare forhold, og at vi får fulgt op på det her for alvor fra Folketingets side.

Hermed sluttede forhandlingen.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse blive foretaget i mødet tirsdag den 25. maj.

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 25. maj 1999 kl. 12.00.

Mødet hævet kl. 14.13

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.